

Deel af Statens indirecte Arbeidskraft, det er et andet Spørgsmaal, det er Noget, som jeg vil henstille til den ærede Forsamlings Overveieelse. Jeg antager imidlertid, at en fast, uoverstigelig Rentefod vil betydelig bidrage til at styre ved det øvrige Rentevæsen, saa det bliver mere moderat end ellers. Kaster man imidlertid, efter at have taget disse Omstændigheder under Overveieelse, Blikket tilbage paa den forbigangne Tid og undersøger, hvad Frugten har været af den gamle Rentelovgivning, saa mener jeg, at Svaret vistnok maa blive, at under den gamle Rentelovgivning har der dannet sig en meget talrig, sund og kraftig Middelftand, op til hvilken lavere staaende, men dygtigere Personligheder have kunnet arbejde sig, uden at trykkes for haardt af Capitalen. At en saadan sund og kraftig Middelftand er en overordentlig Lykke for en Stat, derom kan vist Ingen tvivle, ligesom den ogsaa maa gjøre en Stat stærk i sit Indre og ikke mindre stærk udadtil, naar truende Farer møde. Om Loven af 6te April 1855 vil komme til at udøve saa heldig en Indflydelse paa dette Forhold, betvivler jeg meget; thi ved den høiere Rentefod vil efter al Rime- melighed den personlige Dygtighed i en langt høiere Grad blive gjort til et Redskab i Capitalens Haand, end tidligere har været Tilfældet, og vil Capitalen paa den Maade komme til at gjælde mere i Staten end den personlige Dygtighed og derhos saa at sige vinde en større Borgerret end denne. Og er det ikke, mine Herrer! endvidere at befrygte, at der ved en friere Rentefod successive vil udvikle sig et Slags Pengearistocratie her i Landet, hvorved Rigdommen vil samle sig paa enkelte Hænder, medens derhos den lykkelige Middelftand Tid efter anden vil forsvinde.

For Dieblirket skal jeg ikke videre indlade mig paa Sagen, men henstille Lovforslaget til den ærede Forsamlings Overveieelse.

Justitsministeren: Da Indenrigsministeren i Dieblirket er forhindret fra at være tilstede her i Thinget paa Grund af sin Nærværelse i det andet Thing, skal jeg efter hans Anmodning tillade mig at erklære, at Regjeringen ikke kan skjænke det foreliggende Lovfor-

slag sit Bisald. Jeg skal ikke opholde mig ved det Uheldige i, at en Lov, der saa kort iforveien er emaneret, allerede nu skulde undergaae Forandringer; denne Betænkkelighed maatte vige, dersom Omstændighederne havde viist, at den i og for sig var uhenftgsmæssig, — men det er saalangt fra, at Erfaringen har viist dette, at Regjeringen tvertimod har den Overbeviisning, at den paagjældende Lov har viist sig i høi Grad henftgsmæssig. Saafernt der ikke havde været indrømmet Regjeringen en Bemyndigelse som den, der er indrømmet den i Loven af 6. April 1855 § 2, til at give en Bevilling til at tage en høiere Rente end den lovbestemte, vilde det ganske vist hyppig have været Tilfældet, at Eiendomsbesiddere slet ikke kunde have faaet Laan i deres Eiendomme; og ved de Laan, som de saaledes have erholdt, om end til en høiere Rente end den lovbestemte, ere vistnok mange Landeieendomsbesiddere blevne redede. Jeg skal for Dieblirket indskrænke mig til disse korte Bemærkninger.

S. Müller: Loven om den tvungne Rentefods Ophævelse har jeg altid anset som et meget stort Fremskridt. Den eneste Bestemmelse, som jeg kunde ønske forandret, skulde være den, at den Indskrænkning blev hævet, som finder Sted med Hensyn til Udlaan i faste Eiendomme, idet der skal betales for at faae Lov til at tage mere end 4 pCt. for deslige Udlaan. Det er heraf, som det var at forudsæe, blevet en Følge, at en Laantager, som er saa uheldig at maatte svare 5 à 6 pCt. af de laante Penge, maa, foruden at betale de mange andre Udgifter, som ere forbundne med et saadant Laan, bøde fra 2 til 16 Rd. til det Offentlige. Jeg finder dette en høist ubillig Bestemmelse, og jeg skulde meget ønske, at der var en passende Leilighed til at faae den hævet. Det foreliggende Lovforslag gaaer i en aldeles modsat Retning; det vil endogfaa have, at for Fremtiden skal Reglen være den, at der kun maa svares 4 pCt. af deslige Udlaan. Lader os nu se, hvilke de Grunde ere, som den ærede Proponent har anført. Det er, sagde den ærede Rigsdagsgmand, „et almindeligt Ønske blandt Landboerne,“ at noget Saadant skeer. Ja, men jeg gad dog nok vide, hvad